

Dorota Koncewicz

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna – jak ją polubić, planować, prowadzić...

Organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest obecna w szkole „nie od dziś”. Niestety, wciąż jeszcze nasuwa wiele pytań, rodzi pewne trudności i jeszcze nie do końca szkoły wiedzą, jak tę pomoc skutecznie organizować. Aktualnie obowiązujące rozporządzenie reguluje kwestie związane z jej organizacją. Należy jednak sobie postawić pytanie, czy jest na tyle jasne i czytelne, żeby osoby zainteresowane bez problemu, trzymając się zapisów tego aktu prawnego, zorganizowały pomoc psychologiczno-pedagogiczną dla uczniów, do których jest ona skierowana. Doświadczenie ze współpracy ze szkołami w ramach wspomagania pokazuje, że nadal nie jest to łatwe zagadnienie, a rzeczywistość nie zawsze wygląda tak kolorowo. Dlatego, podejmując ten temat, pragnę zwrócić uwagę na te aspekty pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które wciąż jeszcze, w mojej opinii, są trudne i niejasne. Aby nie pominąć żadnego ważnego aspektu, będę odnosiła się do zapisów obowiązującego **Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 1591, z 2018 r. poz. 1647 oraz z 2019 r. poz. 323)**. W tym miejscu warto zadać pytanie, czy jest to jedyny akt prawny, który należy uwzględnić organizując w szkole pomoc psychologiczno-pedagogiczną. Odpowiedź jest prosta – nie. Oprócz powyższego rozporządzenia, w pomocy psychologiczno-pedagogicznej należy uwzględnić zapisy następujących rozporządzeń:

Akt prawny	Związek z organizacją pomocy psychologiczno-pedagogicznej
Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1578 oraz z 2018 r. poz. 1485)	Określa: <ul style="list-style-type: none">• warunki organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego;• w jakich placówkach organizuje się kształcenie specjalne;• co powinny zapewniać placówki w ramach kształcenia specjalnego (realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego; warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów; zajęcia specjalistyczne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne; integrację uczniów ze środowiskiem rówieśniczym, w tym

	<p>z uczniami pełnosprawnymi; przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym);</p> <ul style="list-style-type: none"> • co zawiera IPET; • organizację zajęć rewalidacyjnych; • kwalifikacje nauczycieli do prowadzenia zajęć z uczniami w ramach kształcenia specjalnego.
<p>Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 373)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mówi o potrzebie dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia: posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym; posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania – na podstawie tego orzeczenia; posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej; nieposiadającego orzeczenia lub opinii, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów; posiadającego opinię lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez ucznia określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego – na podstawie tej opinii. • Określa zasady zwalniania z wybranych przedmiotów. • Określa warunki oceniania, klasyfikowania i promocji uczniów.
<p>Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci (Dz. U. z 2017 r. poz. 1635)</p>	<p>Określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • warunki organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci od chwili wykrycia niepełnosprawności do podjęcia nauki w szkole, kwalifikacje wymagane od osób prowadzących wczesne wspomaganie, a także formy współpracy z rodziną dziecka; • podmioty, które mogą prowadzić wczesne wspomaganie; • skład zespołu wczesnego wspomaganie (pedagog

	<p>posiadający kwalifikacje odpowiednie do rodzaju niepełnosprawności dziecka, psycholog, logopeda);</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokumentowanie działań w ramach realizacji programu.
<p>Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli (Dz. U. z 2019 r. poz. 502)</p>	<p>Określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady organizacji szkół przedszkoli, placówek oświatowych; • liczebności oddziałów; • czas trwania zajęć; • zawartość arkusza organizacji pracy szkoły (w tym godziny z ppp).
<p>Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1743)</p>	<p>Określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jakie orzeczenia i opinie wydają poradnie; • co powinny zawierać powyższe dokumenty; zasady składania wniosku o wydanie orzeczenia/opinii. <p>Załączniki określają wzory dokumentów.</p>
<p>Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji (Dz. U. z 2017 r. poz. 1646 oraz z 2019 poz. 1664)</p>	<p>Określa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzaje dokumentacji prowadzonej przez szkoły, przedszkola i placówki; • zakres danych gromadzonych w dokumentacji.

Poniżej przedstawię analizę zapisów rozporządzenia bezpośrednio dotyczącego pomocy psychologiczno-pedagogicznej wraz ze wskazówkami dotyczącymi stosowania wybranych zapisów rozporządzenia w praktyce. Zachęcam wszystkie osoby zainteresowane organizacją ppp dla swoich uczniów/wychowanków do wnikliwego wczytania się w całą treść rozporządzenia, ponieważ moim celem jest zwrócenie uwagi na istotne kwestie, które dotyczą wszystkich placówek.

Zapisy rozporządzenia	Uwagi praktyczne
<p>§ 1. Publiczne przedszkola i oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zwane dalej „przedszkolami”, publiczne szkoły oraz publiczne placówki, o których mowa w art. 2 pkt 3, 4, 7 i 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zwane dalej „placówkami”, udzielają uczniom uczęszczającym do tych przedszkoli, szkół i placówek,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana nie tylko uczniom, ale także ich rodzicom i nauczycielom.

<p>ich rodzicom oraz nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej i organizują tę pomoc na zasadach określonych w rozporządzeniu.</p>	
<p>§ 2. 1. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana uczniowi w przedszkolu, szkole i placówce polega na rozpoznawaniu i zaspokajaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznawaniu indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia i czynników środowiskowych wpływających na jego funkcjonowanie w przedszkolu, szkole i placówce, w celu wspierania potencjału rozwojowego ucznia i stwarzania warunków do jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Warunkiem dobrze zorganizowanej ppp jest rozpoznawanie i zaspokajanie potrzeb rozwojowych (określanie ich wciąż sprawia duże trudności, wynikają one z prawidłowego rozwoju dziecka w danym okresie rozwojowym), potrzeb edukacyjnych, możliwości oraz czynników środowiskowych. • Działania powinny być skierowane na rozwijanie potencjału ucznia.
<p>2. Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole i placówce wynika w szczególności z:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) niepełnosprawności; 2) niedostosowania społecznego; 3) zagrożenia niedostosowaniem społecznym; 4) zaburzeń zachowania lub emocji; 5) szczególnych uzdolnień; 6) specyficznych trudności w uczeniu się; 7) deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych; 8) choroby przewlekłej; 9) sytuacji kryzysowych lub traumatycznych; 10) niepowodzeń edukacyjnych; 11) zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi; 12) trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą. 	<ul style="list-style-type: none"> • Katalog uczniów, którzy powinni być objęci ppp jest długi; na podkreślenie zasługuje fakt, że w grupie tej znaleźli się uczniowie nie tylko z deficytami, ale także uczniowie zdolni. • Ppp powinna także obejmować uczniów w szczególnych warunkach życiowych, tj. zaniedbanych środowiskowo, z trudnościami adaptacyjnymi. • Należy zwrócić uwagę na to, że ppp jest skierowana także do grup uczniów, którzy nie posiadają orzeczeń/opinii i „diagnoza” ich zależy przede wszystkim od nauczycieli.
<p>3. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w przedszkolu, szkole i placówce rodzicom uczniów i nauczycielom polega na wspieraniu rodziców i nauczycieli w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i dydaktycznych oraz rozwijaniu ich umiejętności wychowawczych w celu zwiększania efektywności pomocy udzielanej uczniom.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Należy pamiętać, że skuteczność udzielanej ppp zależy także od umiejętności wychowawczych rodziców.

<p>§ 3. Korzystanie z pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce jest dobrowolne i nieodpłatne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • W korzystaniu z ppp obowiązuje zasada dobrowolności. • Ważne jest, aby wśród rodziców szczególnie budować odpowiednie postawy, aby nie rezygnowali z różnych form pomocy, których potrzebują ich dzieci.
<p>3. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest organizowana i udzielana we współpracy z:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rodzicami uczniów; 2) poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, zwanymi dalej „poradniami”; 3) placówkami doskonalenia nauczycieli; 4) innymi przedszkolami, szkołami i placówkami; 5) organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Warto pamiętać, że nauczyciele i szkoły nie są pozostawieni sami sobie z organizacją ppp. • Inne instytucje i organizacje mają współpracować z placówkami oświatowymi. • Należy o tych możliwościach pamiętać i z nich korzystać, zwłaszcza, że przypadki uczniów niejednokrotnie są bardzo złożone.
<p>§ 6. 1. W przedszkolu pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zajęć rozwijających uzdolnienia; 2) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym; 3) zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego; 4) porad i konsultacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Należy pamiętać, aby w ppp używać jedynie nazw zajęć, które określa rozporządzenie. Inne nazewnictwo zostanie zakwestionowane w razie kontroli. • Istotny jest zapis, że ppp udzielana jest w trakcie bieżącej pracy z uczniem i może warto dokumentować nasze działania takie codzienne, a nie tylko w ramach wyznaczonych zajęć. • Nie zapominajmy, że formą pomocy są porady i konsultacje.
<p>2. W szkole, z wyjątkiem szkoły dla dorosłych, branżowej szkoły II stopnia prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej i szkoły policealnej prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej, pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) klas terapeutycznych; 2) zajęć rozwijających uzdolnienia; 3) zajęć rozwijających umiejętności uczenia się; 4) zajęć dydaktyczno-wyrównawczych; 5) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających 	<ul style="list-style-type: none"> • Uwagi jak wyżej.

<p>kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;</p> <p>6) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych;</p> <p>7) zindywidualizowanej ścieżki kształcenia;</p> <p>8) porad i konsultacji;</p> <p>9) warsztatów.</p> <p>3. W placówce pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów, a także w formie:</p> <p>1) zajęć rozwijających uzdolnienia;</p> <p>2) zajęć rozwijających umiejętności uczenia się;</p> <p>3) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;</p> <p>4) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu – w przypadku uczniów szkół podstawowych oraz uczniów szkół ponadpodstawowych;</p> <p>5) porad i konsultacji;</p> <p>6) warsztatów.</p>	
<p>4. W szkole dla dorosłych, branżowej szkole II stopnia prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej i szkole policealnej prowadzącej kształcenie w formie stacjonarnej lub zaocznej pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy ze słuchaczem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:</p> <p>1) zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;</p> <p>2) porad i konsultacji;</p> <p>3) warsztatów i szkoleń.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ppp jest organizowana dla dorosłych słuchaczy, ale tu szczególnie pamiętajmy o zasadzie dobrowolności.
<p>§ 20. 1. Do zadań nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów w przedszkolu, szkole i placówce należy w szczególności:</p> <p>1) rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów;</p> <p>2) określanie mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;</p> <p>3) rozpoznawanie przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie jasno określa zadania nauczycieli i specjalistów. • Analiza tych zadań jasno wskazuje, że ppp jest działaniem zespołowym, opartym na współpracy. • Realizacja tych zadań jest obowiązkowa, ponieważ wynika wprost z zapisów rozporządzenia. Czasem jeszcze w szkołach zdarzają się sytuacje,

przedszkola, szkoły lub placówki;

4) podejmowanie działań sprzyjających rozwojowi kompetencji oraz potencjału uczniów w celu podnoszenia efektywności uczenia się i poprawy ich funkcjonowania;

5) współpraca z poradnią w procesie diagnostycznym i postdiagnostycznym, w szczególności w zakresie oceny funkcjonowania uczniów, barier i ograniczeń w środowisku utrudniających funkcjonowanie uczniów i ich uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły lub placówki oraz efektów działań podejmowanych w celu poprawy funkcjonowania ucznia oraz planowania dalszych działań.

§ 24. Do zadań **pedagoga i psychologa** w przedszkolu, szkole i placówce należy w szczególności:

1) prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;

2) diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola, szkoły i placówki;

3) udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;

4) podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;

5) minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów;

6) inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;

7) pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów;

8) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:

kiedy za ppp próbuje się uczynić odpowiedzialnego pedagoga, czy wychowawcę. Sytuacja taka jest niedopuszczalna i niezgodna z przepisami.

a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,

b) udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
§ 25. Do zadań **logopedy** w przedszkolu, szkole i placówce należy w szczególności:

1) diagnozowanie logopedyczne, w tym prowadzenie badań przesiewowych w celu ustalenia stanu mowy oraz poziomu rozwoju językowego uczniów;

2) prowadzenie zajęć logopedycznych dla uczniów oraz porad i konsultacji dla rodziców i nauczycieli w zakresie stymulacji rozwoju mowy uczniów i eliminowania jej zaburzeń;

3) podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających powstawaniu zaburzeń komunikacji językowej we współpracy z rodzicami uczniów;

4) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:

a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,

b) udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
§ 26. 1. Do zadań **doradcy zawodowego** należy w szczególności:

1) (uchylony);

2) (uchylony);

3) prowadzenie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu z uwzględnieniem rozpoznanych mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów;

4) (uchylony);

5) współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i zapewnieniu ciągłości działań w zakresie zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;

6) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup

<p>wychowawczych i innych specjalistów w udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p> <p>§ 27. Do zadań terapeuty pedagogicznego należy w szczególności:</p> <p>1) prowadzenie badań diagnostycznych uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi lub specyficznymi trudnościami w uczeniu się w celu rozpoznawania trudności oraz monitorowania efektów oddziaływań terapeutycznych;</p> <p>2) rozpoznawanie przyczyn utrudniających uczniom aktywne i pełne uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;</p> <p>3) prowadzenie zajęć korekcyjno-kompensacyjnych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;</p> <p>4) podejmowanie działań profilaktycznych zapobiegających niepowodzeniom edukacyjnym uczniów, we współpracy z rodzicami uczniów;</p> <p>5) wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w:</p> <p>a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,</p> <p>b) udzielaniu pomocy psychologiczno-pedagogicznej.</p>	
<p>§ 28. Wsparcie merytoryczne dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu, szkole i placówce, na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły i placówki, zapewniają poradnie oraz placówki doskonalenia nauczycieli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Warto zwrócić uwagę na możliwość skierowania wniosku przez dyrektora szkoły w celu uzyskania pomocy w organizacji ppp na każdym etapie.

Poza analizą zapisów zawartych w przepisach chciałabym zwrócić uwagę jeszcze nainne kwestie dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej, które zgłaszają dyrektorzy, nauczyciele, kiedy prowadzę zajęcia w ramach wspomaganie szkół:

1. Dostosowanie sposobów i metod pracy – nauczyciele obowiązkowych zajęć powinni uzyskać wsparcie w tym zakresie od wychowawcy i specjalistów. Należy pamiętać, że punktem odniesienia dla dostosowań powinna być **podstawa programowa** na poszczególnych etapach edukacyjnych. Sprawdzają się rozwiązania, które wypracowane są w zespołach i jednolicie wdrażane są w odniesieniu do konkretnego ucznia przez wszystkie pracujące z nim osoby.

2. W przypadku gdy z wniosków zespołu wynika, że mimo udzielanej uczniowi ppp nie następuje poprawa funkcjonowania ucznia, dyrektor, za zgodą rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia, występuje do publicznej poradni z wnioskiem o przeprowadzenie diagnozy i wskazanie sposobu rozwiązania problemu ucznia.
3. Obowiązkowe jest przeprowadzanie oceny efektywności udzielanej pomocy (powinno to być odnotowane w dokumentacji) oraz formułowanie wniosków, które mamy obowiązek uwzględniać w dalszej pracy.
4. Każdy nauczyciel pracujący z dzieckiem, któremu zostaje objęte ppp, z mocy prawa jest członkiem zespołu, który odpowiada za wszystkie działania związane z ppp od wielospecjalistycznej oceny, przez IPET (jeżeli uczeń posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego), opracowanie programu, ocenę efektywności proponowanych działań, aż do sformułowania wniosków i wdrożenia ich w dalszej pracy z uczniem.
5. Dokumentację ppp prowadzi się dla każdego ucznia oddzielnie. Powinno się założyć dla każdego z nich oddzielne teczki, w których będziemy gromadzić dokumenty począwszy od momentu objęcia ucznia ppp. Dobrze jest oddzielać od siebie dokumentację dotyczącą poszczególnych lat szkolnych. Chciałabym także nadmienić, że nie ma aneksów do IPET-u, a opracowuje się, jeżeli jest taka potrzeba, jego modyfikację i przyjmuje się datę, od kiedy ona obowiązuje. Teczka ucznia powinna zawierać:
 - orzeczenia/opinie, a jeżeli ich brak – wniosek o objęcie ucznia ppp, pisemne powiadomienie rodziców o objęciu ucznia ppp, zgodę rodziców na udział w proponowanych zajęciach, wielospecjalistyczną ocenę funkcjonowania ucznia, IPET (jeżeli uczeń powinien mieć opracowany), program zajęć, okresowe oceny efektywności, wnioski, wytyczne do dalszej pracy.Teczka ucznia powinna być na bieżąco uaktualniana, a wszystkie dokumenty dotyczące ppp – znajdować się w jednym miejscu.
6. Zdarzają się także sytuacje, kiedy nauczyciele opracowują IPET dla wszystkich uczniów. **Pamiętajmy, że IPET opracowujemy tylko dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.**

Ścieżki planowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej

Ścieżka planowania pracy z uczniem posiadającym orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego:

1. Poinformowanie rodzica o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
2. **Obligatoryjnie** powstaje zespół dla ucznia, który tworzą odpowiednio nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści prowadzący zajęcia z dzieckiem lub uczniem.
3. Pracę zespołu koordynuje odpowiednio **wychowawca**.
4. Spotkania zespołu odbywają się w miarę potrzeb, **nie rzadziej jednak niż dwa razy w roku szkolnym**.
5. **Zespół dokonuje Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia. Planuje działania z zakresu ppp.**
6. Po dokonaniu rozpoznania indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia (w ramach WOPFU) zespół opracowuje **dostosowania wymagań** (metod i form) pracy do indywidualnych potrzeb ucznia na bazie zaleceń z orzeczenia oraz innych źródeł informacji o dziecku/uczni.
7. O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania ppp oraz wymiarze godzin – **dyrektor informuje pisemnie**, w sposób przyjęty w danym przedszkolu, szkole lub placówce, rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia.
8. Program opracowuje zespół, który tworzą nauczyciele i specjaliści prowadzący zajęcia z uczniem.
9. Zespół opracowuje program po dokonaniu WOPFU, uwzględniając diagnozę i wnioski sformułowane na jej podstawie oraz zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, w tym z poradnią specjalistyczną.
10. **Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Czas opracowania programu: do dnia 30 września roku szkolnego, w którym uczeń/dziecko rozpoczyna naukę lub 30 dni od dnia złożenia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w placówce.**

11. Zespół – nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych, specjaliści prowadzący zajęcia dodatkowe opracowują i zapisują w dzienniku indywidualny lub grupowy program zajęć, np. rewalidacyjnych, dydaktyczno-wychowawczych, logopedycznych, korekcyjno-kompensacyjnych, socjoterapeutycznych itd.
12. Nauczyciele prowadzący zajęcia, na bazie **podstawy programowej**, dostosowują wymagania edukacyjne (na podstawie orzeczenia) do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia – **modyfikując program nauczania, roczne plany nauczania, sprawdziany, rodzaje zadań, metody, formy pracy na lekcji itd.**
13. Zespół przez cały czas współpracuje z rodzicami ucznia, w zależności od potrzeb z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, poradnią specjalistyczną, instytucjami itd.
14. Zespół co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, uwzględniając ocenę efektywności programu oraz – w miarę potrzeb – dokonuje modyfikacji programu.
15. Wielospecjalistyczne oceny, o których mowa w ust. 4 i 9, uwzględniają w szczególności:
 - 1) indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne, mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia ucznia;
 - 2) w zależności od potrzeb, zakres i charakter wsparcia ze strony nauczycieli, specjalistów, asystentów lub pomocy nauczyciela, o których mowa w § 7 ust. 1–5;
 - 3) przyczyny niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia, w tym bariery i ograniczenia utrudniające funkcjonowanie i uczestnictwo ucznia w życiu przedszkolnym lub szkolnym, a w przypadku ucznia realizującego wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne indywidualnie lub w grupie liczącej do 5 uczniów, zgodnie ze wskazaniem zawartym w programie – także napotymane trudności w zakresie włączenia ucznia w zajęcia realizowane wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym, a w przypadku innej formy wychowania przedszkolnego – wspólnie z grupą, oraz efekty działań podejmowanych w celu ich przezwyciężenia.
16. **Rodzice mają prawo uczestniczyć w spotkaniu zespołu.** Dyrektor zawiadamia rodziców o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim.
17. **Rodzice otrzymują kopie WOPFU i IPET.**
18. Osoby biorące udział w spotkaniu zespołu są zobowiązane do nieujawniania spraw poruszanych na spotkaniu zespołu, które mogłyby naruszać dobro osobiste dziecka i jego rodziców
19. Placówki oświatowe, organizując ppp dla dziecka/ucznia, zapewniają:
 - 1) realizację zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego;
 - 2) warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów;

- 3) zajęcia specjalistyczne, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą”;
- 4) inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne uczniów, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne;
- 5) integrację uczniów ze środowiskiem rówieśniczym, w tym z uczniami pełnosprawnymi;
- 6) przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym.

Ścieżka planowania pracy z uczniem posiadającym opinię, orzeczenie o nauczaniu indywidualnym lub bez:

1. Poinformowanie rodzica o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną.
2. Na początku roku szkolnego (lub w innym terminie w zależności od wpłynięcia nowej opinii) nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści **spotykają się** w celu rozpoznania indywidualnych potrzeb i możliwości rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz zaplanowania zadań z zakresu ppp. W razie potrzeby rozmawiają na spotkaniu z rodzicem dziecka.
3. Po dokonaniu rozpoznania indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia (w ramach WOPFU) zespół opracowuje **dostosowania wymagań** (metod i form) pracy do indywidualnych potrzeb ucznia na bazie zaleceń z opinii oraz innych źródeł informacji o dziecku/uczni.
4. Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści ustalają formy udzielanej pomocy, okres ich udzielania oraz wymiar godzin.
5. O ustalonych dla ucznia formach, okresie udzielania ppp oraz wymiarze godzin **dyrektor informuje pisemnie**, w sposób przyjęty w danym przedszkolu, szkole lub placówce, rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia.
6. Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych, specjaliści prowadzący zajęcia dodatkowe opracowują i zapisują w dzienniku, indywidualny lub grupowy program zajęć, np. dydaktyczno-wychowawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych itd.
7. Zespół przez cały czas współpracuje z rodzicami ucznia, w zależności od potrzeb z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, poradnią specjalistyczną, instytucjami itd.
8. Przed ustaleniem zakresu udzielanej pomocy na następny rok szkolny nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści dokonują **oceny efektywności pomocy psychologiczno-pedagogicznej** udzielanej uczniowi zawierającej: ocenę postępów ucznia w odniesieniu do prowadzonych zajęć, w tym również z ppp oraz wnioski, które posłużą ustaleniu form pomocy, wymiaru godzin ppp dla ucznia na następny rok szkolny.

9. Dyrektor w arkuszu organizacyjnym na następny rok szkolny umieszcza zaplanowane godziny w ramach udzielanej ppp
10. Nauczyciele, wychowawcy grup wychowawczych i specjaliści z **nowym rokiem szkolnym dokonują ponownego rozpoznania indywidualnych potrzeb, uwzględniają wnioski z dokonanej wcześniej oceny efektywności nauczania**
11. Wychowawca klasy (koordynator)/dyrektor:
 - Planują i koordynują udzielanie ppp
 - Informują o potrzebie objęcia ucznia pomocą
 - Współpracują z rodzicami, nauczycielami, wychowawcami, specjalistami
12. Dyrektor może wyznaczyć inną osobę niż wychowawca do planowania i koordynowania ppp

Warto także przypomnieć co powinien zawierać **IPET, czyli indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny**. IPET określa:

- 1) zakres i sposób dostosowania odpowiednio programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem;
- 2) zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, ukierunkowane na poprawę funkcjonowania ucznia, w tym – w zależności od potrzeb – na komunikowanie się ucznia z otoczeniem z użyciem wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC) oraz wzmacnianie jego uczestnictwa w życiu społecznym;
- 3) formy i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane;
- 4) działania wspierające rodziców ucznia;
- 5) zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, (a także: w przypadku ucznia klasy VII i VIII szkoły podstawowej, branżowej szkoły I stopnia, liceum ogólnokształcącego i technikum – zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego, zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu);
- 6) zakres współpracy nauczycieli i specjalistów;
- 7) w przypadku uczniów niepełnosprawnych – w zależności od potrzeb – rodzaj i sposób dostosowania warunków organizacji kształcenia do rodzaju niepełnosprawności ucznia, w tym w zakresie wykorzystywania technologii wspomagających to kształcenie;
- 8) w zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznych ocen, o których mowa w ust. 4 lub 9 – wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów.

W ramach zajęć rewalidacyjnych w programie należy uwzględnić w szczególności rozwijanie umiejętności komunikacyjnych przez:

- 1) naukę orientacji przestrzennej i poruszania się oraz naukę systemu Braille'a lub innych alternatywnych metod komunikacji – w przypadku ucznia niewidomego;
- 2) naukę języka migowego lub innych sposobów komunikowania się, w szczególności wspomagających i alternatywnych metod komunikacji (AAC) – w przypadku ucznia niepełnosprawnego z zaburzeniami mowy lub jej brakiem;
- 3) zajęcia rozwijające umiejętności społeczne, w tym umiejętności komunikacyjne – w przypadku ucznia z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera.

Organizując pomoc psychologiczno-pedagogiczną pamiętajmy co stanowi jej istotę. U jej podstaw leży dobrze postawiona diagnoza, która powinna zawierać elementy przedstawione poniżej:

Istota pomocy psychologiczno-pedagogicznej

- **rozpoznawanie i zaspokajanie** indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia;
- **rozpoznawanie** indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia;
- **rozpoznawanie czynników środowiskowych** wpływających na funkcjonowanie ucznia w przedszkolu, szkole i placówce, w celu wspierania jego potencjału rozwojowego i stwarzania warunków jego aktywnego i pełnego uczestnictwa w życiu przedszkola, szkoły i placówki oraz w środowisku społecznym.

Proszę zwrócić uwagę, że w diagnozie, czy też precyzyjnie określając, w wielospecjalistycznej ocenie funkcjonowania ucznia, tak samo ważne są jego ograniczenia, trudności, deficyty, jak i możliwości, a to wszystko w połączeniu z czynnikami środowiskowymi, które decydują o aktualnej sytuacji ucznia.

Pod refleksję pragnę również poddać wnioski z przeprowadzonych w szkołach kontroli w zakresie realizowania pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Chciałabym, aby były inspiracją do przyjrzenia się rozwiązaniom z zakresu ppp stosowanych w Państwa placówkach. Kontrole przeprowadzone w szkołach wskazały na następujące braki i nieprawidłowości:

- Działania podejmowane przez szkołę są **nieadekwatne do indywidualnych potrzeb ucznia**.
- Szkoła podejmuje kolejne działania **bez określenia skuteczności** dotychczasowych (ilość zamiast jakości).
- **Działania** podejmowane przez szkołę **nie są poprzedzone pogłębioną analizą**.
- Dokonywana **analiza nie wskazuje czynników wywołujących trudności**, z jakimi boryka się uczeń.

- **Analiza nie wskazuje czynników sprzyjających** funkcjonowaniu ucznia i osiągnięciu przez niego sukcesów.
- **Szkoła nie przeprowadza oceny efektywności udzielonej pomocy, nie formułuje wniosków** dotyczących dalszych działań mających na celu poprawę funkcjonowania ucznia.
- **Rodzicom nie jest przekazywana pisemna informacja o potrzebie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną.**
- Dyrektorzy **nie wnioskowali do poradni oraz placówek doskonalenia nauczycieli o wsparcie merytoryczne** dla nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów udzielających pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- **Uzależnienie objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną od dostarczenia przez rodziców opinii z poradni.**
- **Obligowanie rodziców do udania się z dzieckiem po zaświadczenie do lekarza psychiatry.**
- **Zakaz przyrowadzania dziecka do szkoły do chwili ustąpienia zachowań trudnych.**
- **Powierzenie prowadzenia zajęć oferowanych uczniom w ramach udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej nauczycielom i specjalistom bez odpowiednich kwalifikacji.**
- **Nadmierne podkreślanie/skupianie się na trudnościach, z jakimi boryka się uczeń, pomijanie/ignorowanie zdolności, talentów ucznia.**

Podsumowując powyższe rozważania chciałbym podkreślić, że organizacja pomocy psychologiczno-pedagogicznej jest procesem złożonym, opartym na wnikliwej obserwacji i współpracy wszystkich zainteresowanych osób. Mam nadzieję, że udało mi się zwrócić uwagę na najważniejsze aspekty dotyczące tej pomocy. Życzę wszystkim sukcesów w realizacji ppp z naszymi uczniami i takiej postawy, żeby tak, jak to zawarłam w tytule: pomoc psychologiczno-pedagogiczną **polubić, planować, prowadzić.**